

Tidlig diagnostik, symptomer og outcome

Her kan du læse om videncentrets projekter inden for tidlig diagnostik, symptomer og outcome.

Nye veje til udredning

"Nye veje til udredning" er et udviklingsprojekt, der har til formål overordnet set at løfte kvaliteten af udredning af demens på tværs af landet.

Nationalt Videnscenter for Demens (NVD) skal udvikle og afprøve en ny model til udredning for demens i Danmark. I modellen vil der blandt andet indtænkes nye digitale teknologier og elementer som foregår i hjemmet, hvor det er muligt og relevant.

Modellen vil blive udviklet og afprøvet i samarbejde med demensudredningsenheder, praktiserende læger og kommuner i hele Danmark.

Bevillingen til projektet, der løber fra 2024-2027, kommer fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet (SSA-reserven).

Kontaktperson

Programleder, ph.d. Ann Nielsen

ann.nielsen.03@regionh.dk (Obs: Denne mail sendes ikke krypteret og må derfor ikke indeholde personfølsomme oplysninger.)

Værktøjer til støtte ved udredning af demens (BASIC og BASIC-Q)

Som led i National Demenshandlingsplan 2025 har Nationalt Videnscenter for Demens udviklet og afprøvet to nye værktøjer, der kan anvendes til at støtte ved rettidig udredning af kognitiv svækkelse og demens.

Værktøjerne, der har fået navnene BASIC (*Brief Assessment of Impaired Cognition*) og BASIC-Q (*Brief Assessment of Impaired Cognition Questionnaire*), er valideret i to forskellige settings i Danmark. I perioden 2018 til 2019 blev værktøjerne afprøvet på fem demensudredningsenheder med deltagelse af 300 patienter og 135 kontrolpersoner i alderen 65+ år.

I perioden 2021-2022 blev værktøjerne afprøvet i 14 almen praksis klinikker med deltagelse af 275 patienter i alderen 70+ år. Valideringen i almen praksis blev gennemført ved hjælp af midler fra Den Nationale Demenshandlingsplan 2025 og udført i samarbejde med Forskningsenheden for almen praksis på SDU og KU.

BASIC-Q er implementeret i Københavns Kommune, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, hvor værktøjet anvendes, hvis en medarbejder observerer tegn på demens eller kognitiv svækkelse hos en ældre borger med henblik på at afklare, om der bør igangsættes motiverende arbejde for at få pågældende udredt hos egen læge.

Læs mere

[Få adgang til BASIC-materialerne her](#)

[Få adgang til BASIC-Q materialerne her](#)

Kontaktperson

Neuropsykolog Kasper Jørgensen

niels.kasper.joergensen@regionh.dk (Obs: Denne mail sendes ikke krypteret og må derfor ikke indeholde personfølsomme oplysninger.)

Publikationer

[Jørgensen K, Nielsen TR, Nielsen A, et al. Brief Assessment of Impaired Cognition Questionnaire \(BASIC-Q\)-Development and validation of a new tool for identification of cognitive impairment in community settings. Int J Geriatr Psychiatry. 2020;35\(7\):693-701.](#)

[Jørgensen K, Nielsen TR, Nielsen A, et al. Validation of the Brief Assessment of Impaired Cognition and the Brief Assessment of Impaired Cognition Questionnaire for identification of mild cognitive impairment in a memory clinic setting. Int J Geriatr Psychiatry. 2020;35\(8\):907-15.](#)

[Jørgensen K, Nielsen TR, Nielsen A, et al. BASIC. Et nyt værktøj til demensudredning. Månedsskrift for Almen Praksis. 2020;98\(1\).](#)

[Jørgensen K, Nielsen TR, Nielsen A, Waldorff FB, Hogh P, Jakobsen S, et al. Brief Assessment of Impaired Cognition \(BASIC\)-Validation of a new dementia case-finding instrument integrating cognitive assessment with patient and informant report. Int J Geriatr Psychiatry. 2019;34\(11\):1724-33.](#)

[Li S, Cui G, Jørgensen K, Cheng Z, Li Z, Xu H. Psychometric Properties and Measurement Invariance of the Chinese Version of the Brief Assessment of Impaired Cognition Questionnaire in Community-Dwelling Older Adults. Front Public Health. 2022;10:908827](#)

[Petersen MM, Nielsen AL. Fra fingerspidsfølelse til BASIC-Q - erfaringer med brug af nyt værktøj til tidlig opsporing. Medlemsblad Demenskoordinatorer i Danmark. 2022\(?\)](#)

[Jørgensen K, Nielsen TR, Nielsen A, Waldorff FB, Hogh P, Gotttrup H, et al. Validity of the Brief Assessment of Impaired Cognition case-finding instrument for identification of dementia subgroups and staging of dementia. Eur J Neurol. 2023;30\(3\):578-86.](#)

[Oxbøll A-B, Jørgensen K, Nielsen TR, Christiansen SD, Nielsen A, Waldorff FB, et al. Diagnostic accuracy of BASIC-Q for detection of cognitive impairment in a primary care setting - a cross-validation study. BMC Geriatr. 2024.](#)

Hukommelsesklager blandt patienter i almen praksis (HUSK)

Forskningsprojektet HUSK havde til formål at undersøge forekomsten af hukommelsesklager blandt patienter i almen praksis samt undersøge de praktiserende lægers vurdering af hukommelsesklagerne.

Patienterne blev rekrutteret fra 17 almen praksis-klinikker i København. Projektet inkluderede 793 patienter (65 år eller derover), der havde en konsultation, uanset henvendelsesårsag, i en deltagende almen praksis i dataindsamlingsperioden.

Dataindsamlingen fandt sted i 2002, men populationen er gennem årene blevet fulgt i de danske registre.

Kontaktperson

Professor, overlæge, dr.med. Gunhild Waldemar

gunhild.waldemar.01@regionh.dk (Obs: Denne mail sendes ikke krypteret og må derfor ikke indeholde personfølsomme oplysninger.)

Publikationer

[Quaade AS, Davidsen AS, Siersma V et al. Subjective memory complaints and future depression in primary care patients: A four-year follow-up study. General hospital psychiatry. 2018;55:4-9.](#)

[Nielsen AB, Siersma V, Waldemar G, Waldorff FB. Poor self-rated health did not increase risk of permanent nursing placement or mortality in people with mild Alzheimer's disease. BMC geriatrics. 2016;16:87.](#)

[Bemtsen S, Kragstrup J, Siersma V et al. Alcohol consumption and mortality in patients with mild Alzheimer's disease: a prospective cohort study. BMJ open. 2015;5\(12\):e007851.](#)

[Nielsen AB, Siersma V, Waldemar G, Waldorff FB. The predictive value of self-rated health in the presence of subjective memory complaints on permanent nursing home placement in elderly primary care patients over 4-year follow-up. Age and ageing. 2014;43\(1\):50-7.](#)

[Siersma V, Waldemar G, Waldorff FB. Subjective memory complaints in primary care patients and death from all causes: a four-year follow-up. Scandinavian journal of primary health care. 2013;31\(1\):7-12.](#)

[Waldorff FB, Siersma V, Vogel A, Waldemar G. Subjective memory complaints in general practice predicts future dementia: a 4-year follow-up study. Int J Geriatr Psychiatry. 2012 Nov;27\(11\):1180-8.](#)

[Waldorff FB, Siersma V, Waldemar G. Association between subjective memory complaints and nursing home placement: a four-year follow-up. Int J Geriatr Psychiatry. 2009;24\(6\):602-9.](#)

[Waldorff FB, Siersma V, Waldemar G. Association between subjective memory complaints and health care utilisation: a three-year follow up. BMC geriatrics. 2009;9:43.](#)

[Waldorff FB, Rishoj S, Waldemar G. If you don't ask \(about memory\), they probably won't tell. The Journal of family practice. 2008;57\(1\):41-4.](#)

[Waldorff FB, Rishoj S, Waldemar G. Identification and diagnostic evaluation of possible dementia in general practice. A prospective study. Scandinavian journal of primary health care. 2005;23\(4\):221-6.](#)

Personlig hukommelse og oplevelse af identitet ved Alzheimers sygdom (MYSELF)

Subjective Memory Symptoms in the Earliest Clinical Phases of Alzheimer's Disease (MYSELF) er et tre-årigt ph.d.-projekt, som har til formål at belyse mulige svigt i personlig hukommelse og selvopfattelse i de tidligste faser af Alzheimers sygdom.

Undersøgelserne foretages hos personer med let demens og hos deltagere med MCI. En gruppe deltagere med subjektiv opfattelse af hukommelsessymptomer (Subjective Cognitive Decline) inkluderes også i projektet.

Projektet gennemføres med støtte fra Alzheimerforskningsfonden og udføres i samarbejde med klinikere og forskere fra Hukommelsesklinikken på Rigshospitalet og Institut for Psykologi, Københavns Universitet.

Læs mere

[Artikel Årsmagasin 2019](#)

Kontaktperson

Neuropsykolog, forskningslektor Asmus Vogel

asmus.vogel.01@regionh.dk (Obs: Denne mail sendes ikke krypteret og må derfor ikke indeholde personfølsomme oplysninger.)

Referencedata på neuropsykologiske tests

Nationalt Videnscenter for Demens har løbende igangsat studier, der undersøger, hvordan raske personer (typisk +60 år) klarer sig på test af kognitive funktioner.

Tilsammen danner studierne et vigtigt grundlag for at kunne udføre neuropsykologiske undersøgelser, bl.a. ved demensdiagnostik. Der er både udført lokale indsamlinger i Region Hovedstaden og på tværs af hele landet.

Et eksempel er The Danish Geriatric Reference Data projekt (DAN-GE-R), der var et samarbejdsprojekt mellem neuropsykologer fra demensudredningsenheder i Region Hovedstaden, Sjælland, Midtjylland og Nordjylland. Projektet forløb fra slutningen af 2015 til første halvår af 2017.

Neuropsykologer fra Nationalt Videnscenter for Demens koordinerede projektet og var ansvarlige for indsamling af data, der blev foretaget på Sjællands Universitetshospital Roskilde, Herlev Hospital, Nordsjællands Hospital Hillerød, Rigshospitalet på Blegdamsvej og i Glostrup, Regionspsykiatrien Vest, Aarhus Universitetshospital og Aalborg Universitetshospital.

Kontaktperson

Neuropsykolog, forskningslektor Asmus Vogel

asmus.vogel.01@regionh.dk (Obs: Denne mail sendes ikke krypteret og må derfor ikke indeholde personfølsomme oplysninger.)

Publikationer

[Vogel A, Stokholm J, Jørgensen K. Performances on Rey Auditory Verbal Learning Test and Rey Complex Figure Test in a healthy, elderly Danish sample - reference data and implications for diagnostic assessment. Scandinavian Journal of Psychology. 2012;53:26-31.](#)

[Vogel A, Stokholm J, Jørgensen K. Performances on Symbol Digit Modalities Test, Color Trail Test and modified Stroop Test in a healthy, elderly Danish sample. Aging, Neuropsychology and Cognition. 2013;20:370-382.](#)

[Jørgensen K, Johansen P, Vogel A. A Danish adaptation of the Boston Naming Test: preliminary norms for older adults and validity in mild Alzheimer's disease. The Clinical Neuropsychologist. 2017;1-16.](#)

[Vogel A, Stokholm J, Andreasen R, et al. Psychometric properties and reference data for Danish versions of Free and Cued Selective Reminding Test, Category Cued Memory Test and Logical Memory. Scandinavian Journal of Psychology. 2018;59:496-502.](#)

[Vogel A, Stokholm J, Jørgensen K. Normative data for eight verbal fluency measures in older Danish adults. Aging, Neuropsychology and Cognition. 2020;27:114-124.](#)

Huntingtons sygdom – analyser af kognitive og personlighedsmæssige ændringer

I Hukommelsesklinikken på Rigshospitalet undersøges og følges en af Europas største grupper af personer, som bærer den genmutation, der medfører udvikling af Huntingtons sygdom.

Siden 2002 er der bl.a. blevet gennemført en række analyser af kognitive og personlighedsmæssige ændringer hos præ-manifeste gen-mutationsbærere og personer med manifest Huntingtons sygdom i klinikken. I 2023 er der påbegyndt et nyt ph.d.-projekt med titlen Examining Apathy, Emotion Regulation and Memory Functioning in Huntington's Disease.

Projektet gennemføres med støtte fra Landsforeningen Huntingtons sygdom og udføres i samarbejde med klinikere og forskere fra Hukommelsesklinikken på Rigshospitalet og Institut for Psykologi, Københavns Universitet.

Kontaktperson

Neuropsykolog, forskningslektor Asmus Vogel

asmus.vogel.01@regionh.dk (Obs: Denne mail sendes ikke krypteret og må derfor ikke indeholde personfølsomme oplysninger.)

Publikationer

[Vinther-Jensen T, Larsen IU, Hjemind LE, et al. A clinical classification acknowledging neuropsychiatric and cognitive impairment in Huntington's disease. Orphanet Journal of Rare Diseases. 2014;17:9:114.](#)

[Larsen IU, Jensen TV, Gade A, et al. Assessing Impairment of Executive Function and Psychomotor Speed in Premanifest and Manifest Huntington's Disease Gene-expansion Carriers. Journal of the International Neuropsychological Society. 2015; 21 \(03\):193-202.](#)

[Larsen IU, Mortensen EL, Vinther-Jensen T, et al. Personality traits in Huntington's disease: An exploratory study of gene expansion carriers and non-carriers. Am J Med Genet B Neuropsychiatr Genet. 2016;171: 1153-1160.](#)

[Larsen IU, Vinther-Jensen T, Gade A, et al. Do I misconstrue? Sarcasm detection, emotion recognition, and theory of mind in Huntington disease. Neuropsychology. 2016;30:181.](#)

[Larsen IU, Vinther-Jensen T, Nielsen JE, et al. Social Cognition, Executive Functions and Self-Report of Psychological Distress in Huntington's Disease. PLoS Currents Huntingtons Disease. 2016;28:8.](#)

[Ringkøbing SP, Larsen IU, Jørgensen K, et al. Cognitive Screening Tests in Huntington Gene Mutation Carriers: Examining the Validity of the Mini-Mental State Examination and the Montreal Cognitive Assessment. Journal of Huntington's disease. 2020;9:59-68.](#)

Livskvalitet ved demens

Gennem årene er der udviklet flere forskellige spørgeskemaer til at undersøge livskvalitet ved demens. I perioden 2009-2012 afprøvede forskere ved Nationalt Videnscenter for Demens en række af disse metoder hos personer med Alzheimers sygdom.

Formålet var at vurdere validiteten af forskellige målemetoder samt at undersøge, hvordan livskvalitet påvirkes over tid hos personer med let Alzheimers sygdom.

Kontaktperson

Neuropsykolog, forskningslektor Asmus Vogel

asmus.vogel.01@regionh.dk (Obs: Denne mail sendes ikke krypteret og må derfor ikke indeholde personfølsomme oplysninger.)

Publikationer

[Suvosree Bhattacharya, Asmus Vogel, Marie-Louise H. Hansen, Frans B. Waldorff and Gunhild Waldemar \(2010\) Generic and Disease Specific Measures of Quality of Life in Patients With Mild Alzheimer's Disease. *Dementia and Geriatric Cognitive Disorders*, 30, 327-333.](#)

[Asmus Vogel, Suvosree Bhattacharya, Frans B. Waldorff & Gunhild Waldemar \(2012\). Proxy rated Quality of life in Alzheimer's disease - a 3 year longitudinal study. *International Psychogeriatrics*, 2012-24, 82-89.](#)

Tidlige kognitive deficit – udvikling og afprøvning af kognitive tests

Et højt prioriteret forskningsområde i Nationalt Videnscenter for Demens er forskning i neuropsykologisk dysfunktion ved demenssygdomme – særligt i de tidligste faser af Alzheimers sygdom.

Der er blevet gennemført en lang række projekter på området, hvor det overordnede formål har været at udvikle og validere kognitive test til diagnostik og monitorering af demenssygdomme.

Flere af de udviklede og afprøvede test administreres i dag som rutineundersøgelser ved neuropsykologisk undersøgelse for demens i Danmark.

[Du kan læse mere om de enkelte tests her](#)

Kontaktperson

Neuropsykolog, forskningslektor Asmus Vogel

asmus.vogel.01@regionh.dk (Obs: Denne mail sendes ikke krypteret og må derfor ikke indeholde personfølsomme oplysninger.)

Publikationer

[Stokholm J, Vogel A, Johannsen P et al. Validation of the Danish Addenbrooke's Cognitive Examination as a Screening Test in a Memory Clinic. Dementia and Geriatric Cognitive Disorders. 2009;27:361-365.](#)

[Vogel A, Johannsen P, Stokholm J, et al. Frequency and Severity of Semantic Deficits in a Consecutive Memory Clinic Cohort. Dementia and Geriatric Cognitive Disorders. 2014;38:214-223.](#)

[Vogel A, Waldorff FB, Waldemar G. Longitudinal Changes in Awareness over 36 months in Patients with Mild Alzheimer's disease. International Psychogeriatrics. 2015;27\(1\):95-102.](#)

[Vogel A, Salem LC, Andersen BB, Waldemar G. Differences in quantitative methods for measuring subjective cognitive decline-results from a prospective memory clinic study. International Psychogeriatrics. 2016;28: 1523-30.](#)

[Vogel A, Jørgensen K, Larsen IU. Normative data for Emotion Hexagon test and frequency of impairment in behavioral variant frontotemporal dementia, Alzheimer's disease and Huntington's disease. Applied Neuropsychology: Adult. 2020.](#)

Senest opdateret: 10. juli 2024